

Motion till riksdagen 2013/14:A297

av Anna Steele (FP)

Motarbete våld och förtryck i hederns namn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att motarbete våld och förtryck i hederns namn.

Motivering

Synen på barns rättigheter, kvinnors rättigheter och på jämställdhet skiljer sig markant mellan de olika demokratiska länderna, särskilt länderna i Skandinavien, Holland och Kanada visavi större delen av världen. Faktum är att Sverige tillhör världens mest jämställda och sekulära länder (enligt FN). De flesta länder saknar idag myndigheter som Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen. Många länder betraktar jämställdhet generellt som "ett västerländskt påfund" eller som ett inslag av "kulturimperialism". Det finns länder där lagar garanterar lättnader eller till och med straffrihet för ett hedersmord och det finns länder där bland andra homosexuella riskerar dödsstraff. Att dessa länder har skrivit under konventioner om mänskliga rättigheter är bara en ren formalitet.

Viljan att se dessa problem och att hantera det faktum att många grupper och individer fortsätter att bevara uråldriga normer och värderingar även i migration har visat sig vara mindre självklar. Frågor om barns rättigheter och frågor om jämställdhet i ett mångkulturellt perspektiv har givit upphov till oändliga debatter i stället. Samtidigt och trots många goda och välmenande insatser sedan 2002 pågår diskriminering mot ungdomar i hederns namn. Vi vet att i Sverige i dag finns uppskattningsvis 70 000 ungdomar som lever ett hedersrelaterat liv utan att fritt kunna få bestämma över sina eventuella kärleksrelationer (utredningen: *Gift mot sin vilja*, 2009).

I Sverige arbetar flera progressiva invandrarorganisationer emot skadliga sedvänjor som strider mot mänskliga rättigheter medan andra djupt tradition-

Fel! Okänt namn på

ella och isolationistiska grupper bevarar de normer och värderingar som begränsar barn och kvinnors individuella rättigheter eftersom de är oroliga för att ”deras” barn och kvinnor ”försvenskas”. Regeringen har gjort stora insatser mot diskrimineringen och förtrycket i hederns namn men det behövs mer.

Förutsättningen för att förtryck och våld i hederns namn mot ungdomarna i fråga skall upphöra är att påverka och på sikt förändra de normer och värderingar som kopplar kravet på den föräktenskapliga oskulden till släktens heder. Utan att demokratisera själva hedersetiken kan man inte förebygga våld i hederns namn. De tre förslagen nedan syftar till att demokratisera hederns normerna och därmed förebygga diskriminering och mord på ungdomar – i hederns namn.

Flyktingmottagning och jämställdhet

Barns och kvinnors rättigheter i ett jämställdhetsperspektiv ska vara ett prioriterat ämne i introduktionen inom flyktingmottagning. Värdegrundsfrågorna och dialoger bör ha en klart prioriterad ställning.

Av yttersta vikt är att lärare undervisar i värdegrundsfrågorna gällande demokrati och jämställdhetsarbete. Det skall handla om att studera och diskutera barnkonventionen, anti-agalagen, Cedaw etcetera. Studiematerial bör finnas på respektive språk, inklusive frågan om förtryck och våld i hederns namn, och professionella tolkar bör kunna anlitas vid behov. Det är angeläget att börja med introduktionen så tidigt som möjligt.

Manliga etniska organisationers ansvar

FN har påpekat de etniska organisationernas ansvar: ”Awareness-raising, information and education campaigns, involving religious and community leaders, which are directed at changing stereotypical societal attitudes towards the behavior of women and men are crucial to prevent and eliminate violence against women and girls committed in the name of honour” (Kofi Annan, 9 september 2002, UN News).

Arbetet med normer och värderingar kring barns och kvinnors rättigheter och i första hand med frågan om diskriminering och våld i hederns namn måste komma igång bland slutna, mansdominerade etniska organisationer och religiösa samfund.

Slutna, mansdominerade etniska organisationer och samfund som upprätthåller kollektivistiska normer där till exempel föräktenskapliga kärleksrelationer förbjuds, där medlemmar uppmanas att inte umgås och/eller gifta sig utanför den egna gruppen (endogami) bör erbjudas resurser för att utveckla långsiktiga samarbetsprojekt för att föra dialog om jämställdhet och mansrollens betydelse i uppfostran i relation till kultur och religion. Regeringen bör genom att initiera ett samarbete med dessa organisationer se till att arbetet sker på bred front, inte bara genom samtal med några enskilda religiösa ledare. Under tio år av debatter om ”hedersvåld” har myndigheter haft svårt att få

igång jämställdhetsdialoger i dessa slutna samfund i "utanförskapsområdena". I stället har staten givit ekonomiska bidrag till dessa djupt traditionella grupper. Att dessa traditionella grupper inte självmant kommer att ta itu med dessa inre förändringsprocesser har även forskare påpekat. (Det praktiska och väldokumenterade arbetet som Rädda Barnens Dialogprogram /1997–2009/ utvecklats på fältet kan vara en konkret modell att använda).

Det måste understrykas att detta ytterst känsliga och svåra arbete inte bör lastas på olika "frivilliga krafter" utan det skall handla om ett professionellt arbete med styrning från jämställdhets- och integrationsmyndigheter. De progressiva etniska och kvinnoorganisationer som arbetar för jämställdhet med kortsiktiga projektmedel bör få möjlighet att arbeta långsiktigt och hjälpa till i påverkansarbetet vad gäller hedersnormernas anpassning till demokratiska normer.

Också Cedawkonventionens artikel 5 understryker att staterna *aktivt måste arbeta* för att förändra könssegregerande kulturella normer:

States Parties shall take all appropriate measures:

(a) To modify the social and cultural patterns of conduct of men and women, with a view to achieving the elimination of prejudices and customary and all other practices which are based on the idea of the inferiority or the superiority of either of the sexes or on stereotyped roles for men and women.

Åtgärder i EU

Sverige bör lyfta dessa förslagspunkter i EU och se till att kartläggningar genomförs i EU-länderna. Det handlar om likartade kartläggningar som den som Ungdomsstyrelsen i Sverige genomförde och som visade att vi har 70 000 ungdomar som lever ett hedersrelaterat liv med olika former av diskriminerande traditioner som begränsar deras individuella livsval när de bland annat inte tror på att de själva kommer att få bestämma över sina kommande kärleksrelationer. Att få veta något mera konkret om omfattningen av diskriminering och förtryck i hedersnamn, som vi vill avskaffa, är ytterst angeläget, även för Europa.

Stockholm den 3 oktober 2013

Anna Steele (FP)